

Eerste Kamer der Staten-Generaal

Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Mevrouw drs. K.H. Ollongren
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Binnenhof 22
postbus 20017
2500 EA Den Haag

telefoon 070-312 92 00
fax 070-312 93 90

e-mail postbus@eerstekamer.nl
internet www.eerstekamer.nl

datum 17 december 2020

betreft Vragen naar aanleiding van voortgangsbrief Omgevingswet d.d. 13 november 2020

ons kenmerk 166597.09u

Geachte mevrouw Ollongren,

De leden van de vaste commissies voor Infrastructuur, Waterstaat en Omgeving en voor Economische Zaken en Klimaat / Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit hebben op 8 december 2020 gesproken over de voortgangsbrieven Omgevingswet van oktober 2020¹ en november 2020². Tevens hebben zij daarbij betrokken het verslag van het nader schriftelijk overleg³ inzake de voortgangsbrief Omgevingswet van juni 2020 en het (verslag⁴ van het) mondeling overleg gehouden op 10 november jl. In dat overleg stond, tegen de achtergrond van toezegging T02883⁵, de planning van en de informatievoorziening over de stelselherziening van het omgevingsrecht centraal. De nadruk bij dat overleg lag op de onderwerpen: implementatie, Digitaal Stelsel Omgevingswet (hierna: DSO) en financiën. Naar aanleiding hiervan berichten zij u als volgt.

Inleiding

De leden van voornoemde commissies stellen de periodiek aangeboden informatie over aspecten die van belang zijn om de invoering van de Omgevingswet verantwoord te laten verlopen, op prijs. Zoals blijkt uit het vervolg van deze brief, plaatsen zij echter wel kanttekeningen bij de timing en de wijze van aanbieden van informatie. Het belang van een verantwoorde invoering is door de Eerste Kamer herhaaldelijk benadrukt. De vraag die daarbij in de afgelopen periode vooral aan de orde is, is of de voorgestelde invoeringsdatum van 1 januari 2022 haalbaar is.

Gelet op het breed gevoelde belang van verantwoorde invoering van de Omgevingswet, hebben zij besloten hun zorgen te uiten en u de hierna volgende vragen voor te leggen, die zijn gegroepeerd rond zes onderwerpen: criteria voor verantwoorde invoering en realisatie, voorbereidingen op de

¹ Kamerstukken I 2020/21, 33 118, BI.

² Kamerstukken I 2020/21, 33 118, BK.

³ Kamerstukken I 2020/21, 33 118, BH.

⁴ Kamerstukken I 2020/21, 33 118/34 986, BL.

⁵ Toezegging T02883 (De Kamer informeren over planning toezenden toegezegde stukken tijdens het plenair debat): https://www.eerstekamer.nl/toezegging/de_kamer_informeren_over_planning.

datum 17 december 2020

ons kenmerk 166597.09u

blad 2

invoering van het DSO, Omgevingsdiensten en VTH⁶-taken, financiële randvoorwaarden voor invoering en doorontwikkeling, inwerkingtredings-koninklijk besluit, en informatievoorziening richting de Kamer.

Aanvullend aan deze commissievragen hebben de leden van enkele fracties nog enige bijkomende vragen en opmerkingen. Deze bijkomende vragen sluiten gedeeltelijk aan bij de onderwerpen in het commissiedeel en bevatten overigens vragen over andere onderwerpen.

Vragen en opmerkingen van de commissies

1. Criteria voor verantwoorde invoering en realisatie

In de voortgangsrapportage van november 2020 noemt u vijf criteria waaraan minimaal voldaan moet worden om verantwoord over te kunnen gaan tot de invoering van de Omgevingswet. De commissies menen dat deze lijst niet compleet is. Op basis van de gedachtewisseling over de invoering van de Omgevingswet tot nu toe, zijn zij van mening dat daar ook de volgende criteria bij horen:

- De rolverdeling tussen alle bij de Omgevingswet betrokken partijen moet glashelder zijn;
- Alle bevoegde gezagen moeten aangesloten zijn op het DSO en er moet sprake zijn van een goed werkend systeem;
- Bevoegde gezagen moeten in staat zijn hun werk te doen conform de nieuwe werkwijze en cultuur die hoort bij de Omgevingswet ('ja, mits', in plaats van 'nee, tenzij'). Tussen de bevoegde gezagen wordt adequaat samengewerkt. Dat geldt ook voor organen die verantwoordelijk zijn voor de democratische controle (gemeenteraden, provinciale staten en Tweede en Eerste Kamer);
- De uitvoeringsorganisaties, waaronder de omgevingsdiensten, zijn inhoudelijk en financieel voldoende geëquipeerd om de taken die zij hebben op het gebied van de Omgevingswet adequaat uit te voeren;
- Inwoners moeten zijn geïnformeerd over de implicaties van de nieuwe Omgevingswet door zowel de Rijksoverheid als de lokale overheden, en burgers en bedrijven moeten bij een fysiek en telefonisch loket terechtkunnen voor ondersteuning en met hun vragen;
- Bevoegde gezagen hebben besluiten genomen over hoe participatie vormgegeven wordt;
- De ondersteuningsstructuur is adequaat ingericht;
- De inhoud en wijze van monitoring is vastgelegd en ingericht;
- Er zijn voldoende middelen beschikbaar voor het doorontwikkelen van het stelsel.

Onderschrijft u dat alle bovengenoemde punten op orde moeten zijn, voordat de wet in werking treedt? Zo ja, kunt u de Kamer schriftelijk informeren omtrent de stand van zaken met betrekking tot deze punten? Zo nee, waarom niet en wat zijn voor u essentiële voorwaarden, naast de in de voortgangsrapportage genoemde vijf criteria, om de Omgevingswet per 1 januari 2022 succesvol in te voeren?

De commissies hebben onlangs kennisgenomen van het advies van de Raad van State (d.d. 10 juni 2020) en het door u uitgebrachte nader rapport (d.d. 9 september 2020) inzake het Invoeringsbesluit Omgevingswet. Het bevreemdt de commissies – mede gelet op artikel 23.5, vierde

⁶ Vergunningverlening, toezicht en handhaving.

datum 17 december 2020

ons kenmerk 166597.09u

blad 3

lid, van de Omgevingswet – dat deze stukken niet per brief zijn aangeboden, maar dat u volstaat met een verwijzing naar de website van de Raad van State in een voetnoot in de voortgangsrapportage van november.⁷ Uiteraard hadden de commissies graag via de aangegeven wijze en ook eerder de beschikking willen hebben over dit advies en uw reactie. Niet in de laatste plaats omdat de Raad van State behartigenswaardige uitspraken doet over een verantwoorde invoering. De Afdeling advisering van de Raad van State stelt daarover: “*Verder adviseert de Afdeling de Omgevingswet niet eerder in werking te laten treden dan nadat op grond van de halfjaarrapportages de zekerheid is verkregen dat de betrokken overheden aan alle voor hen gestelde criteria voldoen en klaar zijn om de hun in de Omgevingswet toebedeelde taken uit te voeren.*”⁸ De commissies vragen hoe u omgaat met dit advies. Hoe gaat u in kaart brengen of alle betrokken overheden klaar zijn om de aan hen toebedeelde rol uit te voeren?

2. Voorbereidingen op de invoering van het DSO

In het debat over het wetsvoorstel Invoeringswet Omgevingswet⁹ en in de mondelinge overleggen en technische briefings hierover ging het stelselmatig over de aansluiting tussen de verschillende partijen die werken met het systeem, de vulling van het systeem, wat klaar moet zijn op 1 januari 2022, wie klaar moet zijn op 1 januari 2022 en waarmee, alsmede over de financiële middelen voor de doorontwikkeling, de inhoudelijke vulling van het systeem en de toegankelijkheid van het systeem. Ten aanzien van deze punten hebben de commissies nog een aantal vragen.

Het Bureau ICT-toetsing (hierna: BIT) concludeert dat het systeem, ondanks zijn advies in 2017¹⁰, niet substantieel minder complex is geworden.¹¹ Er zijn circa 450 partijen die hun systemen moeten aanpassen. Het BIT schat in dat inzetten op complexiteitsreductie leidt tot nieuw uitstel. Het BIT focust daarom op risico’s voor het live gaan per 1 januari 2022. In een technische briefing aan deze commissies op 1 december 2020 schetste het BIT drie typen risico’s met per punt een aantal relevante items, te weten:

- Werkbaarheid en beheersbaarheid van het Digitaal Stelsel Omgevingswet landelijke voorziening (hierna: DSO-LV) is nog niet aangetoond;
- Onzeker of het stelsel als geheel op tijd klaar is;
- Zorgen over de realisatie van de bestuurlijke ambitie.

Volgens het BIT is het van belang om het DSO zo spoedig mogelijk werkbaar en beheersbaar te maken. In verband hiermee geeft het drie adviezen, met per punt een aantal items:

- Toon vóór eind 2020 de werkbaarheid en beheersbaarheid van DSO-LV voor alle partijen aan;
- Focus op afbouw en implementatie;
- Temporiseer de realisatie van de bestuurlijke ambitie.

⁷ Kamerstukken I 2020/21, 33 118, BK, p. 1, voetnoot 1.

⁸ <https://www.raadvanstate.nl/adviezen/@120280/w04-20-0033/#highlight=invoeringsbesluit%20omgevingswet>

⁹ Kamerstukken 34 986.

¹⁰ BIT-advies, 4 september 2017.

¹¹ Definitief BIT-advies Digitaal Stelsel Omgevingswet, 14 oktober 2020.

datum 17 december 2020

ons kenmerk 166597.09u

blad 4

In uw voortgangsrapportage van november geeft u aan de adviezen van het BIT ter harte te nemen en te beschouwen als richtinggevend voor wat nodig is. Naar aanleiding hiervan hebben de commissies een tweeledig verzoek aan u.

Ten eerste krijgen zij graag inzicht in wat er per punt en per onderliggend item ondernomen wordt. Ten tweede vragen zij u om daarbij ook tussen de regels van het rapport door te lezen en niet enkel een in hoge mate '*managerial*' reactie te geven op het rapport, i.e. oplossingen te geven voor scherp omschreven problemen. Er moet ook oog zijn voor kritische samenwerkingspatronen, cultuurissues, onvoldoende gekwalificeerde medewerkers, lastige technische issues, et cetera. Zij vernemen graag of u ten aanzien van deze aspecten het BIT heeft geraadpleegd en, zo ja, wat daarvan de uitkomst was.

Op één cruciaal punt willen de commissies specifiek de aandacht vestigen. De overgang van ontwikkeling naar implementatie en vervolgens inwerkingtreding wordt ondersteund door de zogeheten '*roadmap*' Route 2022. Het is een helder planningsinstrument dat positief wordt beoordeeld in de Gateway review.¹² Zorgwekkend is echter de opmerking in uw voortgangsrapportage van november waarin u schrijft dat als op onderdelen de *roadmap* niet haalbaar is, in overleg met de bestuurlijke partners een nieuwe planning wordt opgesteld. De einddatum van 2022 staat dan echter niet ter discussie. Is dit een realistische kijk op wat mogelijk is, gezien de complexiteit van het invoeringstraject en de onderlinge afhankelijkheden van de te ondernemen acties? Kunt u met een voorbeeld toelichten hoe dit dan gaat werken, zo vragen de commissies.

In de technische briefing van 1 december jl. pleitte het BIT voor een kritieke padplanning met bijzondere aandacht voor de onderlinge afhankelijkheden tussen de systemen. Een kritieke padplanning geeft weer wat het risico bij elke stap is en wat er gedaan moet worden als dit risico in de praktijk ook optreedt, wat het effect is op de vervolgstappen, en welke alternatieven er zijn. In termen van Statische Proces Controle: het verrichten van een Failure Mode and Effect Analysis (hierna: FMEA). Het op dát niveau uitvoeren van een *roadmap*, risicoanalyse en alternatieven als het risico optreedt, geeft een beter inzicht in relevante details zonder dat men zich verliest in de betreffende details. De combinatie van *roadmap*, kritieke padplanning, risicoanalyse (FMEA) en alternatieven levert tegelijkertijd de ingrediënten op voor een plan B. Ook levert het inzicht in de vraag of er überhaupt wel een plan B kan bestaan. De genoemde ingrediënten kunnen nog een ander inzicht opleveren: of er delen van de *roadmap* zijn die getemporiseerd kunnen worden zodat de energie en menskracht die vrijkomt, gebruikt kan worden om extra capaciteit ten behoeve van het kritieke pad vrij te maken.

De commissies vernemen graag van u of een dergelijke kritieke padplanning aanwezig is. Zo ja, kunnen de commissies daar inzicht in krijgen en wat zijn inhoudelijk de meest cruciale afhankelijkheden? Zo nee, bent u bereid die kritieke padplanning alsnog op te stellen en wanneer komt deze dan beschikbaar?

¹² Gateway Review 'Health Check' Implementatie van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO): Samenwerken is samen doen!, 24 september 2020.

datum 17 december 2020

ons kenmerk 166597.09u

blad 5

De commissies gaan ervan uit dat de Omgevingswet in werking kan treden als alle gemeenten, omgevingsdiensten, waterschappen, provincies en uiteraard de Rijksoverheid aangesloten zijn op het DSO-LV en er een werkend systeem is, waarmee geoefend is met complexe casuïstiek. Bovendien is afgesproken dat bij de invoering van de Omgevingswet het DSO ten minste het huidige dienstverleningsniveau ondersteund wordt. Dit sluit aan bij het advies van de Raad van State die adviseert de Omgevingswet niet in werking te laten treden voordat de zekerheid is verkregen dat alle gemeenten op het moment van inwerkingtreding op het DSO zijn aangesloten en alle functies die behoren bij de minimale invulling van het DSO, goed werken.

Tot nu toe is ongeveer de helft van de bevoegde gezagen aangesloten. Hoe beoordeelt u de snelheid waarmee de bevoegde gezagen aansluiten? Wat zijn de belangrijkste belemmeringen voor het bevoegde gezag om snel aan te sluiten? Welke risico's worden gelopen als niet alle bevoegde gezagen tijdig zijn aangesloten en wat wordt gedaan om deze risico's te mitigeren?

In de voortgangsrapportage van november ("Monitor Invoering Omgevingswet"¹³) noemen de bevoegde gezagen het DSO-LV, de zogeheten STOP/TPOD¹⁴-standaard, het aansluiten en testen van de hele keten en het aansluiten hierop met de eigen software als de grootste uitdagingen.

Uitdagingen die alleen geslecht kunnen worden als iedereen aangesloten is. Gemeenten geven aan pas in de tweede helft van 2021 klaar te zijn met de voorbereidingen. Alle partijen geven het belang aan van voldoende tijd voor oefenen en testen. Is daar wel voldoende tijd voor als een deel van de partijen pas in de tweede helft van 2021 aansluit? Hoe ziet u dit? Hoe kan voorkomen worden dat pas in de tweede helft van volgend jaar essentiële knelpunten in het werken met het DSO naar voren komen? Betekent dit niet dat de invoeringsdatum pas bepaald kan worden indien zeker is dat er een volledig werkend systeem is?

3. Omgevingsdiensten en VTH-taken

Voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet is de samenwerking tussen omgevingsdiensten en de meer onafhankelijke vergunningverlening, toezicht en handhaving, veelal afgekort als VTH-taken, essentieel. De leden van de vaste commissie voor Infrastructuur, Waterstaat en Omgeving voeren hierover momenteel schriftelijk overleg in het kader van toezegging T02877¹⁵. De commissies vragen u te verduidelijken of het basispakket op orde is en of er voldoende regie wordt gevoerd op kennisgebruikers en op de VTH-taken.

4. Financiële randvoorwaarden voor invoering en doorontwikkeling

In de voortgangsrapportage van november stelt u dat de bestuurlijke afspraken van het Financiële akkoord van 2016 leidend zijn. In 2022 worden deze afspraken met de bestuurlijke partijen geëvalueerd. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) geeft in een reactie van 5 december 2020¹⁶ aan de Eerste Kamer aan dat de invoeringskosten veel hoger zijn dan beoogd. Ze herhalen het uitgangspunt dat de Omgevingswet budgetneutraal moet worden ingevoerd en gaan ervan uit dat de regering gemeenten compenseert als dit niet zo blijkt te zijn. Onderschrijft u dat de regering

¹³ Monitor Invoering Omgevingswet: Halfjaarrapportage november 2020, peilperiode 23 augustus 2020 – 20 oktober 2020.

¹⁴ Standaard officiële publicaties/Toepassingsprofielen omgevingsdocumenten.

¹⁵ Toezegging T02877 (Uitvoeringsagenda VTH aan Kamer aanbieden, inclusief informatie over financiële aspecten) https://www.eerstekamer.nl/toezegging/uitvoeringsagenda_vth_aan_kamer.

¹⁶ VNG-reactie ontvangen d.d. 8 december 2020 (kenmerk griffieregistratie: 166597.09).

datum 17 december 2020

ons kenmerk 166597.09u

blad 6

financieel bij moet passen indien de kosten hoger zijn dan in 2016 voorzien waren? De commissies maken zich vooral zorgen dat de culturele verandering die nodig is om de Omgevingswet te laten werken zoals beoogd, het adequaat vormgeven van participatie en het doorontwikkelen van het DSO onder druk komen te staan, c.q. mogelijk nu al staan. Deelt u deze zorgen? Zo ja, wat gaat u doen om die weg te nemen? Zo niet, waar blijkt dan uit dat er voor genoemde zaken voldoende middelen beschikbaar zijn in de komende jaren?

5. Inwerkingtredings-koninklijk besluit

De commissies hebben kennisgenomen van de motie van de Tweede Kamerleden Regterschot (VVD) en Terpstra (CDA)¹⁷ die de regering oproept het slot-koninklijk besluit (inwerkingtredings-KB) uiterlijk in december 2020 bij beide Kamers der Staten-Generaal voor te hangen en nu al de inwerkingtredingsdatum van de Omgevingswet en aanverwante wet- en regelgeving definitief te bepalen op 1 januari 2022. De commissies zijn van oordeel dat dit te vroeg is zien graag meer zekerheid dat de Omgevingswet, en zeker het DSO, gaat werken zoals beoogd, wanneer het slot-koninklijk besluit ingediend wordt. Meer zekerheid betekent volgens de commissies niet dat het project en de invoering perfect zullen verlopen, maar dat in ieder geval van belang is dat:

- Er sprake is van een invoeringsbeweging die niet meer te stoppen is;
- Een grote groep partijen klaar is of ongeveer klaar;
- De groep partijen die niet klaar is, adequaat ondersteund wordt om ook zo snel mogelijk gereed te zijn;
- Burgers weinig tot geen last ondervinden van de partijen die niet klaar zijn en processen die nog onvoldoende goed lopen.

Naast het vorenstaande merken de commissies op dat, conform artikel 23.10, tweede lid, van de Omgevingswet, de Kamer vier weken de tijd heeft om een besluit te nemen over het al dan niet instemmen met het slot-koninklijk besluit. Zij geven op voorhand aan dat zij niet uitsluiten dat deze termijn te kort is om een zorgvuldig oordeel te geven en dat een langere behandeltermijn noodzakelijk is. De Eerste Kamer wenst zich dan ook uitdrukkelijk het recht voor te behouden langer dan vier weken over de behandeling van het slot-koninklijk besluit te doen indien de commissies dat wenselijk en noodzakelijk achten. Aldus wordt voorkomen dat de Kamer zich gedwongen ziet om niet in te stemmen met het slot-koninklijk besluit om binnen de in de wet genoemde termijn van vier weken te blijven wat betreft de besluitvorming.

De commissies verzoeken u om een uitvoerig gemotiveerde reactie op het voorgaande.

6. Informatievoorziening richting de Kamer

Tot slot willen de commissies graag nog een opmerking maken over de informatievoorziening over de Omgevingswet richting de Kamer. Hiervoor is reeds het een en ander aangehaald ten aanzien van het advies van de Raad van State bij het Invoeringsbesluit Omgevingswet. De commissies vragen u waarom u dit advies niet bij brief heeft aangeboden aan de Kamer, maar slechts melding van het advies heeft gemaakt in een voetnoot in de voortgangsbrief Omgevingswet november 2020. Daarnaast zijn de commissies van oordeel dat het BIT-advies rijkelijk laat aan de Kamer is

¹⁷ Kamerstukken II 2020/21, 33 118, nr. 160.

datum 17 december 2020

ons kenmerk 166597.09u

blad 7

verzonden: het advies was al vóór afgelopen zomer afgerond en de Kamer ontving het pas in november 2020. De commissies krijgen daarmee het gevoel dat zij achter de feiten aanlopen en niet goed geïnformeerd worden. De commissies willen u daarom vriendelijk doch dringend verzoeken in het vervolg tijdig en op ordentelijke wijze stukken aan te bieden over de stelselherziening van het omgevingsrecht.

Vragen en opmerkingen van de leden van verschillende fracties

Enkele fracties wensen nog de volgende vragen, soms aanvullend op de hiervoor opgenomen commissievragen, aan u voor te leggen. Daarbij wordt u vriendelijk verzocht deze vragen eigenstandig te beantwoorden per fractie en apart van de beantwoording van de vragen die door de commissies gezamenlijk hiervoor zijn gesteld.

De leden van de **D66**-fractie hebben kennisgenomen van de hierboven genoemde stukken. Zij danken u voor alle onderzoeken die gedaan zijn, zoals door het BIT en Bureau Gateway. Ook vonden deze leden het geslaagd dat zij zelf in de gelegenheid zijn gesteld om te oefenen met het DSO. Zij hebben nog enkele vragen. De leden van de fracties van **GroenLinks** en **PvdA** sluiten zich bij deze vragen aan.

Inhoud en invoering DSO

De leden van de D66-fractie zien graag uiteengezet welke informatie is ingevoerd wanneer het DSO in werking treedt. Kunt u ook aangeven welke informatie over natuur is opgenomen in het DSO bij de start? Zijn er onderdelen te noemen die missen en die nog niet in het basisniveau zitten? Zit de informatie over de natuur in het basisniveau van het DSO?

Het BIT heeft concrete adviezen gegeven over wat volgens hem moet gebeuren. Het advies is toegelicht tijdens de technische briefing op 1 december jl. Zo adviseert het BIT om zo spoedig mogelijk een grondige validatie te doen van het DSO met alle stakeholders. En indien hier kritieke issues blijken, te kiezen voor een gefaseerde invoering van het DSO. Volgens het BIT dient de validatie te gebeuren met concrete content. Deze leden vragen u hierop te reageren.

Stikstofreductie

Tijdens het debat over het wetsvoorstel Aanvullingswet natuur Omgevingswet is de toezegging¹⁸ gedaan dat in het wetsvoorstel Stikstofreductie en natuurverbetering¹⁹ een omgevingswaarde met resultaatverplichting voor stikstofreductie wordt opgenomen. Tevens is geconstateerd dat er een samenhang is tussen dit wetsvoorstel en de Omgevingswet op het gebied van de omgevingswaarde. Kunt u aangeven of deze samenhang tijdig uitgewerkt zal zijn?

¹⁸ Toezegging T03004 (Bij aanneming wetsvoorstel inzake stikstofreductie en natuurverbetering, stikstofreductie als natuurwaarde vertalen naar de Omgevingswet):

https://www.eerstekamer.nl/toezegging/bij_aanneming_wetsvoorstel_inzake.

¹⁹ Voorstel van wet tot wijziging van de Wet natuurbescherming en de Omgevingswet (stikstofreductie en natuurverbetering), thans aanhangig onder nr. 35 600.

datum 17 december 2020

ons kenmerk 166597.09u

blad 8

De leden van de **PVV**-fractie hebben kennisgenomen van de voortgangsrapportage van 13 november 2020, de bestuurlijke reactie op het BIT-advies en reacties in de media. Zij hebben hierover nog de navolgende vragen. De leden van de **PvdA**-fractie sluiten zich bij deze vragen aan.

Haalbaarheid realisatie voor bevoegde gezagen

In genoemde voortgangsrapportage stelt u op pagina 7:

*"Uit de monitor blijkt dat alle bevoegde gezagen toewerken naar de inwerkingtreding per 1 januari 2022 en dat het haalbaar is om de vijf minimale eisen voor deze datum voor te bereiden. Met alle organisaties wordt contact gehouden via de regionale implementatie coördinatoren. Wanneer, bijvoorbeeld via de monitor, blijkt dat er zorgen zijn over de voortgang, dan wordt gezien wat er nodig is om de mijlpaal toch op tijd te realiseren."*²⁰

De leden van de PVV-fractie vragen u of kan worden aangegeven wat eventuele gevolgen zijn als de nodige bevoegde gezagen (om wat voor redenen dan ook) toch niet in staat blijken te zijn de minimale eisen tijdig te realiseren en aanvullende maatregelen onvoldoende bijdragen om de mijlpaal tijdig te realiseren? Is er met een dergelijk scenario rekening gehouden? Deze leden vragen om een gemotiveerd antwoord.

De leden van de PVV-fractie vragen voorts of duidelijk is of de bevoegde gezagen in het kader van ICT-beveiliging toegerust zijn om aan het DSO-LV deel te nemen. Zijn er scenario's uitgewerkt (of staan deze in de planning) waarbij het DSO-LV te maken krijgt met veiligheidsproblemen die de werking van het systeem in gevaar kunnen brengen en tot ICT-beveiligingsproblemen voor deelnemers leiden? Deze leden vragen u om in het gemotiveerde antwoord ook in te gaan op wat wordt ondernomen om onder andere bevoegde gezagen op dat vlak te ondersteunen.

Inwerkingtreding per 1 januari 2022

In de bestuurlijke reactie op het BIT-advies lezen de leden van de PVV-fractie op pagina 6:

*"Het BIT adviseert om als blijkt dat sommige gebruiksscenario's nog niet goed werkbaar zijn, een plan B op te stellen, met als doel om per 1 januari 2022 gebruikers zo veel mogelijk werkende functionaliteit te bieden en de overige delen gefaseerd in werking te stellen ná inwerkingtreding van de wet. Zonder vooruit te kunnen lopen op de uitkomsten van de komende ketentesten, deel ik, daarbij nadrukkelijk gesteund door de bestuurlijke partners, de mening van het BIT dat mocht blijken dat het DSO bij sommige scenario's nog niet voldoende werkt, er wordt gekeken naar alternatieve tijdelijke oplossingen voor die onderdelen en dat dit de nadrukkelijke voorkeur verdient boven een verder uitstel om te wachten op afronding van betreffende onderdelen. Het uitwerken en realiseren van alternatieve tijdelijke oplossingen kan behoorlijke doorlooptijd en inzet vragen. Per april 2021 zal ik bepalen of en op welke onderdelen dit aan de orde kan zijn. De inspanningen die ik en de bestuurlijke partners plegen zijn dan ook volledig gericht op inwerkingtreding per 1 januari 2022."*²¹

²⁰ Kamerstukken I 2020/21, 33 118, BK, p. 7.

²¹ Kamerstukken I 2020/21, 33 118, BK, bijlage bestuurlijke reactie op het BIT-advies, p. 6.

datum 17 december 2020

ons kenmerk 166597.09u

blad 9

De leden van de PVV-fractie vragen u zo gedetailleerd mogelijk aan te geven wat de gevolgen zijn (in de breedste zin van het woord) als wel zou worden gekozen voor een latere inwerkingtreding, bijvoorbeeld per 1 januari 2023 en hoe deze gevolgen zich verhouden tot de gevolgen van onder andere allerlei 'alternatieve tijdelijke oplossingen'.

Financiering gemeenten

In het artikel "De Omgevingswet is een vluggertje geworden en kent enorme risico's" in Trouw, stelt de Groningse wethouder Van der Schaaf:

*"Gemeenten mogen de financiële voordelen van de Omgevingswet houden. Inmiddels is duidelijk dat hier gaten gaan ontstaan in de financiering van de decentrale, gemeentelijke taken. Veel bouwactiviteiten worden vergunningvrij, dus de bouwleges gaan in volume omlaag. Daarmee valt het financiële fundament onder de wettelijke bouwplantoetsing weg en kunnen gemeenten een tweede decentralisatietekort verwachten. De kosten van de –Omgevingswet liggen vele malen hoger dan voorgespiegeld en tegelijkertijd verdampen de baten. We weten als gemeenten waar dit schip gaat stranden."*²²

De leden van de PVV-fractie vragen om gemotiveerd aan te geven op welke manier u de gemeenten tegemoet zult komen, om te voorkomen dat zij geconfronteerd worden met een tweede decentralisatietekort, met alle gevolgen van dien.

Integratie nieuwe onderwerpen

Tevens stelt de Groningse wethouder in het hiervoor genoemde artikel in Trouw:

*"Cruciale onderdelen zijn nog niet op orde in de Omgevingswet. Zoals de ICT. Uitgangspunten zijn achterhaald en nieuwe onderwerpen als klimaat, gezondheid, energietransitie en stikstof zijn niet geïntegreerd."*²³

De leden van de PVV-fractie vragen of de hier genoemde onderwerpen nog zullen worden geïntegreerd? Zo ja, op welke manier, wanneer en wat zijn de gevolgen (in de breedste zin van het woord) voor de bevoegde gezagen? Deze leden vragen u ook op dit punt om een gemotiveerd antwoord.

De leden van de **SP**-fractie hebben over de voortgang van de Omgevingswet nog enige bijkomende vragen en opmerkingen. De leden van de fracties van **GroenLinks**, **PvdA**, **FVD** en **50PLUS** sluiten zich bij deze vragen aan.

Moment van oplevering onderzoeken

Als eerste willen de leden van de SP-fractie ten aanzien van de stand van zaken van een integraal financieel beeld van de effecten van de stelselwijziging, graag een overzicht ontvangen van onderwerp en opleverdatum van de respectievelijke onderzoeken van Ecorys/Senze, Sira Consulting, Cebeon, KPMG, Rho/Deloitte en Berenschot. Deze leden achten een volledig inzicht in het financiële

²² Trouw, 28 november 2020, p. 28-29.

²³ Trouw, 28 november 2020, p. 28-29.

datum 17 december 2020

ons kenmerk 166597.09u

blad 10

beeld van de effecten van de stelselwijziging onmisbaar om tot een oordeel te kunnen komen over invoering van de stelselwijziging. Zij wensen ook te vernemen wanneer de onderzoeken zijn afgerond en wanneer ze worden opgeleverd, en aan de Eerste Kamer worden toegestuurd. In dit verband wijzen deze leden erop dat het beeld ontstaat dat dat oplevering van onderzoeken op een geregisseerd moment plaatsvindt en niet op het moment dat onderzoeken zijn afgerond. Zo vragen deze leden waarom het BIT-rapport pas in oktober is aangeboden terwijl in de technische briefing van de Eerste Kamer bleek dat de onderzoeken door het BIT reeds voor de zomer waren afgerond en dat er door het BIT ook al adviezen waren gedeeld met ambtenaren. Wanneer heeft het BIT een conceptversie voor commentaar opgeleverd en hoelang heeft het geduurd voordat daar op gereageerd is?

BIT-advies en de bestuurlijke reactie daarop

Over het BIT-advies en de bestuurlijke reactie daarop willen de leden van de SP-fractie de volgende vragen stellen.

a. Tijdige en succesvolle implementatie van het DSO-LV

De SP-fractieleden stellen vast dat het BIT tot de conclusie komt dat een tijdige en succesvolle implementatie van het DSO-LV, en daarmee van het DSO, nog onzeker is.²⁴ Het BIT voert daarbij aan dat tot nu toe uitgevoerde testen onvoldoende diepgang en reikwijdte hebben om die onzekerheid weg te nemen. Het BIT geeft aan dat de werkbaarheid en beheersbaarheid van het DSO-LV nog niet zijn aangetoond. Uitgewerkt per onderdeel zegt het BIT dat het onzeker is of het DSO-LV als geheel goed werkt, dat onbekend is of het DSO-LV overweg kan met de lokale werkwijzen van de bevoegde gezagen, dat de kwaliteitsbeheersing van de content ontbreekt, dat de schaalbaarheid en performance nog onvoldoende is aangetoond en dat het release- en versiebeheer niet is uitgewerkt. Om al deze redenen acht het BIT het essentieel dat vóór eind 2020 de werkbaarheid en beheersbaarheid van het DSO-LV voor alle partijen wordt aangetoond.²⁵ In de technische briefing gaf het BIT op een vraag van een lid van de SP-fractie aan dat dit cruciaal is, omdat anders inzicht in complexiteit en daarmee ruimte om problemen op te lossen te ver verschuiven richting de door u gewenste invoeringsdatum van 1 januari 2022. Deze leden vragen waarom u deze cruciale aanbeveling niet uitvoert, zoals door het BIT geadviseerd. In de bestuurlijke reactie geeft u aan dit te complex te vinden en pas in de loop van 2021 gefaseerd deze inzichten wil verwerven. Deze leden stellen vast dat daarmee geen uitvoering wordt gegeven aan de aanbeveling van het BIT. En dat het daarmee aannemelijk is dat als gevolg van het niet-conform uitvoeren van de aanbeveling van het BIT, de door het BIT geschetste gevolgen en risico's zich zullen voordoen. Erkent u dit, zo vragen deze leden.

b. Kritieke padplanning

De leden van de SP-fractie vragen waarom er nog steeds geen kritieke padplanning is gemaakt die aan de eisen van het BIT voldoet. Het BIT gaf tijdens de technische briefing duidelijk aan dat de routekaart waar u naar verwijst, niet gezien kan worden als kritieke padplanning. Wat is uw reactie hierop? Wat is uw reactie op de vaststelling van het BIT tijdens de technische briefing dat er

²⁴ Definitief BIT-advies Digitaal Stelsel Omgevingswet, 14 oktober 2020, p. 3.

²⁵ Definitief BIT-advies Digitaal Stelsel Omgevingswet, 14 oktober 2020, p. 8.

datum 17 december 2020

ons kenmerk 166597.09u

blad 11

ambtelijk inhoudelijk geen invulling is gegeven aan de door het BIT al voor de zomer gegeven adviezen?

Erkent u dat de aanbeveling van het BIT om focus aan te brengen op afbouw en implementatie slechts één van de drie adviezen is en die ook nog eens door het BIT voorzien is van een groot aantal voorwaarden? Deelt u de mening van de leden van de SP-fractie dat volledig opvolgen van alle BIT-aanbevelingen, en de inhoudelijke invulling daarvan, noodzakelijk zijn? Zo nee, waarom niet? Zo ja, waarom gebeurt dit dan niet?

c. Sluitende financiering

Als derde aanbeveling geeft het BIT aan dat het nodig is om voor de komende jaren te komen tot een sluitende financiering voor afbouw, doorontwikkeling en uitbouw van het DSO-LV en de teams die daaraan werken. Waarom geeft u geen gehoor aan deze aanbeveling? Het BIT stelt feitelijk en onderbouwd vast dat het budget voor het afronden van het basisniveau van het DSO-LV ontoereikend is. In uw bestuurlijke reactie geeft u hierover geen duidelijkheid en spreekt u slechts over de middelen voor uitbouw, terwijl het BIT vaststelt dat het budget voor afbouw al ontoereikend is. Indien gelden die daarvoor niet bedoeld zijn "naar voren worden gehaald" en voor doelen worden ingezet waar ze niet voor zijn bedoeld, worden niet alleen inhoudelijk maar ook financieel gevolgen vooruitgeschoven. Op welke wijze denkt u dat gemeenten, die het grootste deel van de kosten zullen moeten dragen, in de toekomst nieuwe middelen voor uitbouw vrij zullen kunnen maken nu de gemeenten al in zwaar weer verkeren als gevolg van eerdere decentralisaties en van de gevolgen van de covid-19-pandemie? In uw bestuurlijke reactie geeft u aan dat als er sprake zal zijn van tekorten, dat u het gesprek met de bestuurlijke partners zal voeren. Het BIT toont echter al aan dat er een tekort is en dat het geen kwestie is van mogelijke toekomstige tekorten. Wat is uw reactie hierop en waarom weigert u de aanbeveling van het BIT op te volgen om te zorgen voor een sluitende financiering voor de komende jaren? Op welke wijze past dit alles binnen het Financieel akkoord zoals dat door bestuurlijke partners is gesloten?

Op welke wijze blijft het bij het Bestuursakkoord afgesproken niveau 3 nog in beeld, nu de financiering voor uitbouw ingezet dreigt te worden voor afbouw en ook het initiële tekort dat al bestond voor uitbouw, dat door het BIT realistisch geraamd veel hoger wordt ingeschat dan de bedragen die tot nu toe door u zijn aangegeven? Deze leden vragen uw reactie op het uit beeld verdwijnen van niveau 3 en de hoogte van het door het BIT realistisch geraamde tekort. Het BIT stelt vast dat er met de tien punten in de uitbouwagenda slechts een klein deel van de bestuurlijke ambitie uit het Bestuursakkoord in 2015 wordt ingevuld. Onderschrijft u deze constatering van het BIT? Zo ja, betekent dit dat de uitgangspunten en ambities van het Bestuursakkoord door de bestuurlijke partners worden losgelaten? Zo nee, wanneer zullen de overige ambities worden voorzien van tijdspad en sluitende financiering?

De leden van de **PvdD**-fractie hebben nog de volgende aanvullende vragen die voortvloeien uit de "Monitor Invoering Omgevingswet" van november 2020²⁶. De leden van de fractie van **PvdA** sluiten zich bij deze vragen aan.

²⁶ Monitor Invoering Omgevingswet: Halfjaarrapportage november 2020, peilperiode 23 augustus 2020 – 20 oktober 2020.

datum 17 december 2020

ons kenmerk 166597.09u

blad 12

Monitor Invoering Omgevingswet

Op dit moment blijkt slechts 70% van de gemeenten bij inwerkingtreding gereed te zijn.²⁷ Welke garantie bestaat dat dit percentage op 1 januari 2022 op 100% komt te liggen? Waarop is die verwachting gebaseerd, zo vragen deze leden.

Momenteel hebben ook vier van de vijf gemeenten de techniek nog niet op orde om wijzigingen in het omgevingsplan in de 'Landelijke Voorziening Bekendmaken en Beschikbaar stellen' en via het DSO-LV te publiceren.²⁸ Slechts een derde van de gemeenten gaf aan die techniek daadwerkelijk "in voorbereiding" te hebben. Welke garantie bestaat dat deze percentages op 1 januari 2022 op 100% komen te liggen? Ook hier vragen deze leden waarop die verwachting is gebaseerd.

In de "Monitor Invoering Omgevingswet" wordt op pagina 29 geconstateerd dat afgelopen jaar (dat in feite een extra jaar was) geen vooruitgang is geboekt op het terrein van het aansluiten van de verschillende overheden op de diverse onderdelen van het DSO-LV. Er is "een terugloop te zien". Als verklaring wordt onder meer aangegeven:

*"Het extra jaar heeft overheden de ruimte gegeven om de aansluiting alsnog door een nieuwe leverancier of onder een nieuw contract te realiseren. Ook zijn bevoegde gezagen met hun softwareleverancier in gesprek wanneer de juiste versie van de software beschikbaar is. En er zijn overheden die om de kosten voor de invoering te beperken de aansluiting nog even uitstellen."*²⁹

Welke regie heeft u als minister op dit proces? Hoe groot is de kans dat softwareleveranciers niet 'op tijd' de juiste versie leveren? Hoeveel verschillende leveranciers zijn hierbij betrokken? Deze leden vragen ook welke garanties er zijn dat op 1 januari 2022 verzekerd is dat alle gezagen de vereiste aansluitingen hebben, en waarop die verwachting is gebaseerd.

Uit de "Monitor Invoering Omgevingswet" blijkt dat op dit moment twee op de drie gemeenten en provincies hun techniek nog niet op orde hebben om vergunningen en meldingen te kunnen verwerken. Welke garantie bestaat dat dit percentage op 1 januari 2022 op 100% komt te liggen en waarop is die verwachting gebaseerd?

Nog slechts 1% van de gemeenten is bezig met de inhoud van indieningsvereisten, zo blijkt uit de cijfers. Acht u dit gegeven relevant en zorgelijk, zo vragen deze leden.

Ten slotte merken de leden van de **GroenLinks**-fractie nog op dat zij vragen hebben naar aanleiding van de evaluatie van de Wet dieren³⁰ in relatie tot de Omgevingswet, in het bijzonder het gebruik van open normen in wet- en regelgeving. Hierover zal spoedig een separate brief verstuurd

²⁷ Monitor Invoering Omgevingswet: Halfjaarrapportage november 2020, peilperiode 23 augustus 2020 – 20 oktober 2020, p. 25.

²⁸ Monitor Invoering Omgevingswet: Halfjaarrapportage november 2020, peilperiode 23 augustus 2020 – 20 oktober 2020, p. 25.

²⁹ Monitor Invoering Omgevingswet: Halfjaarrapportage november 2020, peilperiode 23 augustus 2020 – 20 oktober 2020, p. 29.

³⁰ Kamerstukken I 2020/21, 31 389, W.

datum 17 december 2020

ons kenmerk 166597.09u

blad 13

worden. Daarbij geven deze leden reeds aan dat zij zullen verzoeken de beantwoording tegelijkertijd met de beantwoording van deze brief toe te doen komen aan de Kamer, en in ieder geval vóór de voorhang van het inwerkingtredings-KB.

Tot slot

De leden van de vaste commissies voor Infrastructuur, Waterstaat en Omgeving en voor Economische Zaken en Klimaat / Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit zien uit naar de beantwoording van bovenstaande vragen en opmerkingen en verzoeken u deze uiterlijk vrijdag 8 januari 2021 te mogen ontvangen.

Hoogachtend,

Drs. H.J. Meijer
Voorzitter van de vaste commissie voor
Infrastructuur, Waterstaat en Omgeving

Mr. N.J.J. van Kesteren
Voorzitter van de vaste commissie voor
Economische Zaken en Klimaat / Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit